

การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โรงเรียนจัดการเรียนรวม*
DEVELOPMENT OF COMPETENCY BASED CURRICULUM IN LEARNING
MANAGEMENT FOR LEARNING DISABILITY STUDENT TEACHERS
OF INCLUSIVE SCHOOL

ยุพิน บุญประเสริฐ

Yupin Boonprasert

วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์

Wilaiporn Rittikoo

มหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayao, Thailand

E-mail: yupin306@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม 2) ศึกษาประสิทธิผลหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เชี่ยวชาญ และศึกษานิเทศก์ จำนวน 268 คน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรกลุ่มตัวอย่างคือครูที่ผ่านการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ผู้ปกครองและศึกษานิเทศก์ จำนวน 43 คน เครื่องมือคือแบบสอบถามและแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.) การพัฒนาหลักสูตร 1.1) สภาพปัจจุบัน ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาการดูแลนักเรียน การใช้สื่อ เทคนิคการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลยังไม่เพียงพอ ความต้องการคือสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ 1.2) หลักสูตร ประกอบด้วย 1.2.1) เหตุผลและความจำเป็น 1.2.2) วิสัยทัศน์ 1.2.3) จุดมุ่งหมาย 1.2.4) หลักการ 1.2.5) สมรรถนะที่มุ่งเน้น 1.2.6) โครงสร้าง 1.2.7) เนื้อหา 1.2.8) แนวการจัดกิจกรรม 1.2.9) สื่อ และแหล่งเรียนรู้ 1.2.10) การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิผลของหลักสูตร 2.1) ผลการ

* Received 17 October 2022; Revised 26 October 2022; Accepted 28 October 2022

ทดลองใช้ คือคะแนนสอบของครูหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา ความเหมาะสมแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล ระดับมากที่สุด ครูมีทักษะการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะระดับมากที่สุด 2.2) ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตร ผู้บริหาร ครู วิชาการ ครูที่ผ่านการพัฒนา ผู้ปกครองและศึกษานิเทศก์มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดและมีความประทับใจ 4 ประเด็น คือ 1) การดูแลเอาใจใส่ 2) การสื่อสาร 3) การเรียนการสอน และ 4) อื่น ๆ

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร,หลักสูตรฐานสมรรถนะ, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research article were 1) To develop competency based curriculum on learning management of learning disabilities students teachers in inclusive schools 2) To study the effectiveness of competency based curriculum on learning management of learning disabilities students teachers in inclusive schools. Phase 1 to develop curriculum. The sample group by specific selection consisted of school administrators, learning disabilities students teachers, supervisors, and specialists in curriculum quality inspection 268 people. Step 2 : The study of the effectiveness of curriculum. The sample group 43 people consisted of teachers who teach learning disabilities students who were trained ,the school administrators.the school academic teacher, supervisors and parents The tools were questionnaires and assessment forms. Statistics were mean and standard deviation. The results of the study was found that 1) to develop curriculum 1.1) The teachers had inadequate knowledge to manage learning for students with learning disabilities, Psychology of student care, media, learning management techniques and learning assessment methods. The needs of teachers to develop competency in learning management covers 3 areas: knowledge, skills, and characteristics. 1.2) The results of constructing curriculum and verifying curriculum quality.The curriculum comprises 10 elements as follows: 1.2.1) rationale and necessity 1.2.2) vision 1.2.3) objectives 1.2.4) principles 1.2.5) focused competencies 1.2.6) structure 1.2.7) content 1.2.8) activities 1.2.9) media and learning resources and 1.2.10) measure and evaluate. The examination of curriculum quality and course documentation were appropriate at highest level. 2) The effectiveness of

curriculum : 2.1) The results of experiment in using the training curriculum were as follows: teachers' knowledge competency after training was higher than before training. The teachers' performance skill competency after training was at the highest 2.2) The result opinions of school administrators, teachers, parents and supervisors was at the highest level and the parents satisfied in 4 issues : caring, communicate, teaching and other.

Keywords: The Competency-Based Curriculum, Learning Management, Learning Disabilities Students.

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รวมทั้งคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 โดยมีการจัดการที่เหมาะสมในโรงเรียนและห้องเรียน ยึดหลักปรัชญาของการอยู่ร่วมกัน (Inclusion) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนจัดการเรียนรวม คือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษซึ่งมีความเฉพาะที่แตกต่างจากครูผู้สอนนักเรียนปกติ สิ่งบ่งชี้ที่สำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูยุคใหม่ คือ ความสามารถในการเชิงสมรรถนะ ซึ่งใช้เป็นฐานในการทำงานทางวิชาชีพ กล่าวได้ว่า สมรรถนะเป็นบุคลิกลักษณะที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างการปฏิบัติงานที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนดและสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานในองค์กร (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โรงเรียนจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพนั้น ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ แอนดราโกจี (Andragogy) มาประยุกต์ใช้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นเนื่องจากวิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีความแตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก โดยเน้นไปที่การเรียนรู้กระบวนการมากกว่าเนื้อหา ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนเมื่อรู้สึกว่าเนื้อหาเหล่านั้นจำเป็นต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน และแนวทางการเรียนรู้ (Orientation to learning) ผู้ใหญ่จะมุ่งเน้นว่าการเรียนรู้นั้นสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันที (อาชัญญา รัตนอุบล, 2551); (นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์, 2559) จากงานวิจัยพัฒนาสมรรถนะของครู สะท้อนให้เห็นว่า

หลักสูตรฐานสมรรถนะ ช่วยยกระดับสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ของครูให้สูงขึ้นได้ อาทิ เพ็ญศิริ โฉมกายที่พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะ ช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังเสริมสร้างสมรรถนะครูสูงกว่าก่อนเสริมสร้างสมรรถนะครู (เพ็ญศิริ โฉมกาย, 2562) เช่นเดียวกับ วิไลวรรณ สิทธิ ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สำหรับครู พบว่า สมรรถนะ ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติ และด้านเจตคติของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนอบรม และความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด (วิไลวรรณ สิทธิ, 2560) จากข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 (ข้อมูลสารสนเทศ 10 พฤศจิกายน 2562) มีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทั้งสิ้น 2,794 คน พบว่า เป็นนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้จำนวน 2,498 คน คิดเป็นร้อยละ 89.41 ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จะเห็นได้ว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกประเภท หากสถานศึกษาไม่ได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบย่อมส่งผลให้นักเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเรียนให้จบตามหลักสูตรได้ เนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรค ที่กระทบต่อความสามารถในการเรียนของนักเรียนและทักษะทางสังคม

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นประโยชน์และความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ ทักษะ และมีเจตคติ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวมระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

1.2 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ก่อนและหลังการพัฒนา

2.2 เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

ขั้นที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวมประกอบด้วย

ขั้นที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ฐานสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม โดยดำเนินการศึกษา 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยขั้นที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 129 คนครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 387 คน ศิษยานิเทศก์ จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 531 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาจากกลุ่มประชากรจำนวน 129 คน ครูผู้สอน

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมาจากโรงเรียนจัดการเรียนรวมจำนวน 129 คน และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 261 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ Checklist ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะปลายเปิดโดยมีขั้นตอน 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นโยบาย จุดเน้น เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม 2) ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม 3) กำหนดนิยามศัพท์ 4) ร่างแบบสอบถามครบทุกด้านจำนวน 25 ข้อ ใช้เกณฑ์ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ด้านปัญหาและด้านความต้องการของบุคลากรเป็นแบบสอบถามปลายเปิด 5) นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมครอบคลุม 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ประเมินค่า IOC ได้ค่าการตรวจสอบ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. สทนากลุ่มกับครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญและมีผลงานด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 7 คน โดยมีเครื่องมือคือประเด็น การสนทนาดังนี้

2.1 สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2.1.2 สภาพและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2.1.3 สภาพและปัญหาด้านอื่น ๆ ของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน

2.2 ความต้องการเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ประกอบด้วย

2.2.1 ความต้องการเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านความรู้

2.2.2 ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ
ด้านทักษะ

2.2.3 ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ
ด้านคุณลักษณะ

2.2.4 ความต้องการอื่น ๆ

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในพัฒนาหลักสูตร การสนทนากลุ่ม

2. ยกร่างหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และจัดทำคู่มือประกอบหลักสูตรฐาน โดยกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร 2) วิสัยทัศน์ 3) จุดมุ่งหมาย 4) หลักการ 5) สมรรถนะที่มุ่งเน้น 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) เนื้อหา 8) แนวการจัดกิจกรรม 9) สื่อ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล

3. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร

ขั้นที่ 1 ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ปีการศึกษา 2563 โดยการเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในกลุ่มสาระภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 ขั้นที่ 1 ประกอบด้วย 1.แบบประเมินด้านความรู้ (Knowledge) ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ ที่มาจากวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จากการจัดทำร่างข้อสอบ 50 ข้อ กำหนดเกณฑ์ การประเมินผลการตอบแบบทดสอบ โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 2.แบบประเมินด้านทักษะ (Skills) ประกอบด้วยแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) โดยมีวิธีการพัฒนา

คือ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล 2) กำหนดความสามารถของครูในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล 3) กำหนดองค์ประกอบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล 3) สร้างแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของแผนโดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubric score) 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ 3) แบบประเมินการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยศึกษาหลักการแนวคิด กำหนดจุดประสงค์ กำหนดประเด็นการประเมิน กำหนดพฤติกรรม โดยกำหนดเกณฑ์ การประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 4) สร้างแบบประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมตามประเด็นการประเมินและตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้คือศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบโครงสร้างของคำถามที่ได้จากการสังเคราะห์สมรรถนะของครู ได้แก่การพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ มีความรัก เมตตาและเข้าใจคนพิการ และประสานงานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคล องค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาพิเศษ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุดมาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และ ตรวจสอบ ความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การประเมินความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละของคะแนน

2. การประเมินแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์คุณภาพ (Rubrics) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การประเมินการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ วิธีการให้คะแนนเป็นเกณฑ์คุณภาพ (Rubrics) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนประกอบการประเมิน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด รวมทั้งใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาสนับสนุนผลการวิเคราะห์ ในเชิงปริมาณ ซึ่งมาจากการนิเทศการปฏิบัติการสอนตามบริบทจริงของครูแต่ละคน โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร

4. การประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการให้คะแนนเป็นเกณฑ์คุณภาพ (Rubrics) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนประกอบการประเมิน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นที่ 2 ประเมินผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาความคิดเห็น ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดการเรียนรวม ที่ครูผ่านการพัฒนา จำนวน 5 คน ครูผู้สอนนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนเรียนรวมที่ผ่านการพัฒนา จำนวน 3 คน จำนวน 5 โรงเรียน รวม 15 คน ศึกษาในเทศก์จำนวน 3 คน ครูวิชาการโรงเรียน จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนผ่านการพัฒนา จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 43 คน ผู้วิจัยได้ติดตามและประเมินผลการทดลองใช้ และเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูวิชาการ ผู้ปกครอง และศึกษานิเทศก์ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเป็นการนำเสนอตารางประกอบคำบรรยายตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม พบว่า

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การใช้จิตวิทยาในการดูแลนักเรียน การใช้สื่อ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ และวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้อย่าง ส่วนความต้องการของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

1.2 สมรรถนะด้านความรู้ ประกอบด้วยหลักจิตวิทยาในการสอน สื่อกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การคัดกรองนักเรียน การจัดทำแผน IEP, IIP การส่งต่อนักเรียน การวัดผลประเมินผล/การจบในแต่ละระดับชั้น ประเภทของความพิการ และความสำคัญของเด็กพิเศษ

1.3 สมรรถนะด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีการเรียนรู้ การผลิตสื่อ กระบวนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การคัดกรองนักเรียน การจัดทำแผน IEP, IIP การส่งต่อนักเรียน และการวัดผลประเมินผล

1.4 ด้านคุณลักษณะของครู ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการปฏิบัติตนปฏิบัติงาน และการเป็นครูที่ดี และเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ปรากฏดังนี้

2.1 หลักสูตรพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม มีองค์ประกอบของหลักสูตร 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร 2) วิสัยทัศน์ 3) จุดมุ่งหมาย 4) หลักการ 5) สมรรถนะที่มุ่งเน้น 6) โครงสร้างของหลักสูตร 7) เนื้อหา 8) แนวการจัดกิจกรรม 9) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล ได้หน่วยการเรียนรู้ 10 หน่วย ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 สมรรถนะด้านความรู้ จำนวน 13 ชั่วโมง ประกอบด้วยเนื้อหา 7 เรื่อง และส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านทักษะและคุณลักษณะ จำนวน 306 ชั่วโมง รวม 319 ชั่วโมง

2.2 ผลการตรวจคุณภาพหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม พบว่าผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน มีความเห็นด้านเนื้อหา คือองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านสมรรถนะที่มุ่งเน้น ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ และคู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมากที่สุด ปรากฏผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ (n = 7)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย
องค์ประกอบของหลักสูตร						
1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร	4.71	0.49	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
2. วิสัยทัศน์	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
3. จุดมุ่งหมาย	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
4. หลักการ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
5. สมรรถนะที่มุ่งเน้น	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
6. โครงสร้างของหลักสูตร	4.71	0.49	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
7. เนื้อหา	4.57	0.53	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
8. แนวการจัดกิจกรรม	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
9. สื่อ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	4.57	0.53	มากที่สุด	4.29	0.49	มาก
10. การประเมินผล	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม	4.69	0.47	มากที่สุด	4.61	0.49	มากที่สุด
คู่มือประกอบหลักสูตร						
1. ชื่อหน่วย	4.88	0.35	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
2. เวลา	4.75	0.46	มากที่สุด	4.75	0.46	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปล ความหมาย	$\bar{x}$	S.D.	แปล ความหมาย
3. สาระสำคัญ/ลักษณะ เนื้อหาวิชา	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
4. วัตถุประสงค์	4.63	0.52	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
5. เนื้อหา	4.75	0.46	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
6. กิจกรรมการอบรม	4.63	0.52	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
7. สื่อ	4.75	0.46	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
8. การประเมินผลและเกณฑ์ การประเมิน	4.50	0.53	มาก	4.50	0.53	มาก
9. ใ้ความรู้	4.63	0.52	มากที่สุด	4.63	0.52	มากที่สุด
10. ใ้งาน	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม	4.65	0.49	มากที่สุด	4.60	0.50	มากที่สุด

จากผลการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวมการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ปรากฏผลตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ก่อนและหลังการอบรม (n = 15)

ผลการทดสอบ	$\bar{x}$	S.D.
ก่อนอบรม	14.60	3.56
หลังอบรม	28.87	1.85

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบก่อน และหลังการอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม มีคะแนนสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) (n = 15)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
1. องค์กรประกอบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ครบถ้วนสมบูรณ์	4.50	0.46	มาก
2. กระบวนการจัดทำ IEP ดำเนินงานตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ	4.56	0.41	มากที่สุด
3. มีการประเมิน ทบทวน และปรับแผน IEP อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	4.44	0.49	มาก
4. จัดทำรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนตามแผน (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	4.56	0.41	มากที่สุด
5. มีแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)	4.69	0.26	มากที่สุด
6. IIP มีองค์ประกอบตามที่กำหนด	4.38	0.63	มาก
7. มีการกำหนดจุดประสงค์ย่อยที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมและเป้าหมายระยะยาวที่ระบุไว้ใน IEP	4.44	0.62	มาก
8. มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ สิ่งเสริมแรง และวิธีการ/เครื่องมือในการวัดและประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.31	0.74	มาก
9. มีการบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง	4.38	0.74	มาก
เฉลี่ยรวม	4.47	0.48	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.48)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 (n = 15)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
1. ทักษะการจัดการเรียนรู้			
1.1 การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.61	0.53	มากที่สุด
1.2 การใช้เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับความถนัดของผู้เรียน	4.60	0.52	มากที่สุด
1.3 การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	4.67	0.57	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.63	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.54) และเมื่อพิจารณารายการประเมินรายด้าน พบว่าทุกรายการมีระดับคุณภาพมากที่สุด

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม (n = 15)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
2. ด้านคุณลักษณะ			
1. พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้เพียงพอ และมีคุณภาพ	4.73	0.46	มากที่สุด
2. รักความเมตตาและเข้าใจนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	4.53	0.52	มากที่สุด
3. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคล องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ	4.60	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.62	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ภาพรวมมี

ผลการประเมินในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายการประเมินรายข้อพบว่าทุกรายการประเมินมีคุณภาพมากที่สุด

4. ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูที่ผ่านการอบรมศึกษานิเทศก์ และผู้ปกครอง

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ที่มีต่อครูที่ผ่านการอบรมหลักสูตร (n = 43)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านความพร้อมและสมรรถนะของครูผู้สอน	4.65	0.48	มากที่สุด
2. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.61	0.49	มากที่สุด
3. แหล่งการเรียนรู้	4.67	0.47	มากที่สุด
4. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน	4.62	0.48	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.63	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อครูที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวมโดยทุกรายการประเมินมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (n = 15)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
1. ครูมีเอกสารแสดงร่องรอยหลักฐานข้อมูลนักเรียนที่ต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ	4.73	0.46	มากที่สุด
2. ครูมีการสังเกตพฤติกรรมและแสดงหลักฐานการคัดกรองนักเรียน	4.53	0.52	มากที่สุด
3. ครูมีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นกรณีพิเศษอย่างเร่งด่วน	4.67	0.62	มากที่สุด
4. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อ นักเรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครองชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.73	0.46	มากที่สุด
5. นักเรียนได้เรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้	4.60	0.63	มากที่สุด
6. ครูแจ้งความความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน เป็นรายบุคคล และเฉพาะบุคคล	4.53	0.52	มากที่สุด
7. นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ	4.60	0.63	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.63	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อผลการใช้หลักสูตร ภาพรวมมีผลความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.55)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูผู้สอนต้องการพัฒนาตนเองมากที่สุดในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรรัตน์ แก้วมณี พบว่าปัญหาการจัดการเรียนรวม 4 ด้านคือ 1) ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน 2) ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านงบประมาณ (จุไรรัตน์ แก้วมณี, 2556) และรดา ธรรมพูนพิสัย พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนจัดการเรียนรวม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียนด้านเครื่องมือและด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาครูผู้สอนที่สอดคล้องกับสภาพการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ทั้งนี้การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเป็นการให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอและสมจริงที่สุดในการสนับสนุน อ้างอิงในการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ดี อีกทั้งช่วยให้มองเห็นภาพรวมว่า ในการจัดทำหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง ช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม (รดา ธรรมพูนพิสัย, 2556) ซึ่ง เซย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor, J. G. & Alexander, W. M.) กล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรจะประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมซึ่งสนับสนุนโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติ และลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ ความรู้ที่ได้สะสมไว้และความรู้ที่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องให้นักเรียน (Saylor, J. G. & Alexander, W. M., 1974) ส่วน ทาบ (Taba) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์จะต้องคำนึงถึงสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนและกระบวนการเรียน ธรรมชาติของความรู้ (Taba, H. , 1962) และ ไทเลอร์ (Tyler) กล่าวถึงสิ่งที่ควรพิจารณาในการสร้างจุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนซึ่งได้แก่ ความต้องการของผู้เรียน และความสนใจของผู้เรียน ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ข้อมูลทางด้านปัญญา และข้อมูลทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ (Tyler, R. W., 1971)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม ผู้วิจัยนำหัวข้อด้านความต้องการมาจัดทำร่างหลักสูตรพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม 10 หน่วย ประกอบด้วย

- 1) กฎหมายและนโยบายทางการศึกษาพิเศษ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ
- 3) ประเภท
- 4) การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดทำแผน IEP/IIP
- 5) จิตวิทยาการศึกษาพิเศษ
- 6) การออกแบบสื่อ เทคโนโลยี
- 7) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้
- 8) การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง
- 9) ศึกษาค้นคว้า
- 10) ปฏิบัติการออกแบบออกแบบการจัดการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และ

และ 10) การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวมด้านเนื้อหา โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่าองค์ประกอบของหลักสูตร สมรรถนะที่มุ่งเน้น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ และคู่มือการใช้หลักสูตร มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ ซึ่งมีความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 1.00 และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตรที่ได้มาจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียน และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองจากสภาพจริงให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระยุทธ ก้อนกั้น ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น มี 10 องค์ประกอบ (วีระยุทธ ก้อนกั้น, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของสลิลา ภูมิพาณิชย์ การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง สำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก (สลิลา ภูมิพาณิชย์, 2560) นอกจากนั้น มานิตย์ นาคเมือง ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีองค์ประกอบของสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน 5 สมรรถนะ คือ

- 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้
- 2) สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน
- 3) สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน
- 4) สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย
- 5) สมรรถนะการทำงานร่วมกับชุมชน

หลักการพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอน ประกอบด้วย 5 หลักการ คือ

- 1) หลักการมีส่วนร่วมของผู้รับการพัฒนา
- 2) หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 3) หลักการสนองความต้องการของผู้รับการพัฒนา
- 4) หลักความยืดหยุ่นของกระบวนการและวิธีการพัฒนา
- 5) หลักการความแตกต่างระหว่างบุคคล (มานิตย์ นาคเมือง, 2552) ดังนั้น สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจึงมีความสำคัญ ทำให้ครูปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การสอนของตนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะพบว่า คะแนนสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม ผลการประเมินแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ภาพรวมมีผลการประเมินในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนีย์ บางเสน ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนจัดการเรียนรวม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ประสิทธิภาพหลักสูตรอบรม เท่ากับ 82.07/81.17 ซึ่งแสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) การประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เข้าอบรม ผลจากการทดสอบปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าค่าคะแนนก่อนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (วันทนีย์ บางเสน, 2554)

4. ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวมทุกรายการประเมินมีความเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อสรุปภาพรวมมีผลความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ความคิดเห็นผู้บริหาร ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อครูที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะทุกรายการประเมินมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ สิทธิ ได้วิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (วิไลวรรณ สิทธิ, 2560) เช่นเดียวกับ วีระยุทธ ก้อนกั้น ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (วีระยุทธ ก้อนกั้น, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

หลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรวม จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา คือครูขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูผู้สอนต้องการพัฒนาตนเองมากที่สุดในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ผลการสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพและเหมาะสมเนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีการอบรม

ให้องค์ความรู้ ฝึกปฏิบัติและเน้นการนำความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้สู่ชั้นเรียนจึงมีผลการทดลองใช้หลักสูตรกล่าวคือครูที่ผ่านการอบรมมีพัฒนาทั้งองค์ความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะเนื่องจากการนิเทศติดตาม และรายงานความก้าวหน้าจากที่นิเทศภายใน และบุคคลภายนอก และนอกจากนั้นยังส่งผลให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียน การสอนของครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชนและโรงเรียนอย่างชัดเจน โดยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ เนื่องจากการใช้หลักสูตรอยู่ในสถานการณ์ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) การนำหลักสูตรไปใช้ต้องศึกษาขั้นตอนการใช้ หลักสูตรและเนื้อหาในการพัฒนาให้เข้าใจ ควรมีการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ จะทำให้การพัฒนาครูผู้สอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนใน ประเภทความพิการทางการศึกษาอื่น และมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

- จุไรรัตน์ แก้วมณี. (2556). การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นันทวัฒน์ ภัทรกรนนท์. (2559). ศาสตร์และศิลป์การสอนผู้ใหญ่. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 14(2), 40-53.
- เพ็ญศิริ โฉมกาย. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านคุณลักษณะของบัณฑิตนัก ปฏิบัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. Journal of Education Naresuan University, 21(2), 189-200.
- มานิตย์ นาคเมือง. (2552). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รดา ธรรมพูนพิสัย. (2556). สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วันทนี บงเสน. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน โรงเรียนจัดการเรียนรวม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา.
- วิไลวรรณ สิทธิ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการ เรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- ประถมศึกษาานครพนม เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย หลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วีระยุทธ ก้อนกั้น. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สลิลนา ภูมิพาณิชย์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง สำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 21(1), 261-276.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุศักดิ์ ปาเฮ. (2556). ห้องเรียนกลับทาง: ห้องเรียนมิติใหม่ในศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 25 ตุลาคม 2562 จาก <http://www.mbuisc.ac.th/phd/academic/flipped%20classroom2.pdf>
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2551). พัฒนาการการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่. ใน สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน ใน รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Saylor, J. G. & Alexander, W. M. (1974). Planning curriculum for school. New York: HoltRinehart and Winston.
- Taba, H. . (1962). Curriculum development: Theory and practice. New York: HarcourtBrace and World, Inc.
- Tyler, R.W. (1971). Basic principles of curriculum and instruction. Chicago: The University of Chicago Press.